OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2021/38,

15. jaanuar 2021,

millega kehtestatakse ühine lähenemisviis väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ekspordiga seotud lõppkasutaja sertifikaatide elementide suhtes

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 29,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Oma 16. septembri 2019. aasta järeldustes nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP ([1]) läbivaatamise kohta võttis nõukogu kohustuse kaaluda, kas võtta vastu otsus lõppkasutajate sertifikaatide kohta seoses väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ekspordiga.

(2) Ühises seisukohas 2008/944/ÜVJP on märgitud, et ekspordilitsentse võib anda vaid lõppsihtriigis lõppkasutust käsitleva usaldusväärse eelinfo alusel. Nõukogu ühises seisukohas 2008/944/ÜVJP on samuti märgitud, et üldiselt nõuab see põhjalikult kontrollitud lõppkasutaja sertifikaati või asjakohast dokumentatsiooni ja/või lõppsihtriigi poolt teatavas vormis väljastatud ametlikku luba.

(3) Kogu liitu hõlmav ühine lähenemisviis väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona lõppkasutajate kontrollile vähendab kõrvalesuunamise ohtu, loob võrdsed võimalused ning suurendab kaitsetööstuse ja selle klientide jaoks selgust neile esitatavate asjakohaste nõuete osas.

(4) Nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP ajakohastatud kasutusjuhendis, mille nõukogu kiitis heaks 16. septembril 2019, on esitatud lõppkasutajate sertifikaatide valdkonna parimad tavad.

(5) 19. novembril 2018 vastu võetud ebaseaduslike tulirelvade, väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastase võitluse ELi strateegias võtab nõukogu endale kohustuse kaaluda, kas võtta vastu otsus väike- ja kergrelvade ekspordi lõppkasutajate sertifikaatide kohta, võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni sellealast tööd.

(6) Nõukogu otsusega (ÜVJP) 2020/979 ([2]) toetatakse relvade ja laskemoona haldamise valideerimiseks rahvusvaheliselt tunnustatud süsteemi väljatöötamist, mis võimaldaks sõltumatult valideerida või sertifitseerida riiklike väikerelvade ja laskemoona varude ohutut ja turvalist haldamist käsitlevate avatud rahvusvaheliste standardite järgimist.

([1]) Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

([2]) Nõukogu 7. juuli 2020. aasta otsus (ÜVJP) 2020/979, millega toetatakse rahvusvaheliselt tunnustatud süsteemi väljatöötamist relvade ja laskemoona haldamise valideerimiseks kooskõlas avatud rahvusvaheliste standarditega (ELT L 218, 8.7.2020, lk 1).

(7) Euroopa Liidu lepingu artikli 21 lõike 3 teise lõigu kohaselt tuleb liidul tagada kooskõla oma välistegevuse eri valdkondade vahel. Sellega seoses võtab nõukogu muu hulgas teadmiseks oma määruse (EÜ) nr 428/2009 ([3]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) nr 258/2012 ([4]) ja (EL) 2019/125 ([5]).

(8) Nõukogu 28. mail 2018 järeldustes, milles käsitletakse ELi seisukohta väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse vastases võitluses, võttes arvesse kolmandat läbivaatamiskonverentsi, kus vaadati läbi ÜRO väike- ja kergrelvade tegevuskava rakendamine, kutsutakse üles edendama lõppkasutajate sertifikaatide kasutamise edendamist väike- ja kergrelvade ekspordi kontrolli kontekstis.

(9) 20. juulil 2001 vastu võetud väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitlevas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) tegevuskavas kohustuvad riigid kehtestama ja rakendama asjakohaseid õigus- ja haldusnorme ja haldusmenetlusi, et tagada väike- ja kergrelvade ekspordi ja transiidi üle tõhus kontroll, kaasa arvatud autenditud lõppkasutaja sertifikaatide kasutamine ning toimivad õigus- ja jõustamismeetmed.

(10) ÜRO Peaassamblee poolt 2. aprillil 2013 vastu võetud relvakaubanduslepingus on sätestatud, et eksportival osalisriigil tuleb takistada tavarelvade üleandmise kõrvalesuunamist, tehes vajaduse korral järgmist: ekspordis osalevate poolte hindamine, täiendavate dokumentide, sertifikaatide või kinnituste nõudmine, ekspordi mittelubamine või muud asjakohased meetmed.

(11) ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 kinnitatakse, et väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse tõkestamine on vajalik paljude kestliku arengu eesmärkide, sealhulgas rahu, õigluse ja tugevate institutsioonide, vaesuse vähendamise, majanduskasvu, tervishoiu, soolise võrdõiguslikkuse ja ohutute linnadega seotud eesmärkide saavutamiseks. Seega on kõik ÜRO riigid nimetatud tegevuskava kestliku arengu eesmärgi nr 16.4 raames võtnud endale kohustuse oluliselt vähendada ebaseaduslikke raha- ja relvavooge.

(12) ÜRO peasekretär kutsus 24. mail 2018 esitatud ÜRO desarmeerimiskavas „Securing our Common Future“ (Meie ühise tuleviku kindlustamine) üles tegelema tavarelvade liigse hankimise ja ebaseadusliku kaubanduse probleemiga.

(13) Jätkuvalt saab väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslikule turule kõrvalesuunamine alguse loata reekspordist.

(14) Lõppkasutaja sertifikaadid on oluline element lõppkasutaja suhtes tõhusa kontrolli kehtestamisel ja väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona soovimatu kõrvalesuunamise ohu minimeerimisel. Ometi ei asenda sellised sertifikaadid riski täielikku eelhindamist, mida tehakse iga juhtumi korral eraldi, kui otsustatakse, kas anda ekspordilitsents või mitte,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesoleva otsuse eesmärk on aidata ära hoida väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona kõrvalesuunamist soovimatutele lõppkasutajatele või lõppkasutuse viisidele, leppides sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivate liidu ühiseeskirjade rakendamise kontekstis kokku lõppkasutaja sertifikaatide ühistes elementides.

([3]) Nõukogu 5. mai 2009. aasta määrus (EÜ) nr 428/2009, millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks (ELT L 134, 29.5.2009, lk 1).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 258/2012, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokolli (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10 ning kehtestatakse tulirelvade, nende osade ja laskemoona ekspordilubade andmise menetlus ning importi ja transiiti käsitlevad meetmed (ELT L 94, 30.3.2012, lk 1).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. jaanuari 2019. aasta määrus (EL) 2019/125, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks (ELT L 30, 31.1.2019, lk 1).

Artikkel 2

Käesolevat otsust kohaldatakse lisas esitatud väike- ja kergrelvade ning nende osade, tarvikute ja laskemoona alalise ekspordi suhtes.

Artikkel 3

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „lõppkasutaja“ – eksporditud kauba lõplik kaubasaaja ja omanik, kes on teada ekspordilitsentsi taotluse esitamise ajal, vastavalt tehingu lepingutingimustele;

2) „eksport“ – kaupade väljaviimine liidu tolliterritooriumilt, sealhulgas tollideklaratsiooni nõudvate kaupade väljaviimine ning kaupade väljaviimine pärast ladustamist vabatsoonis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 ([6]) tähenduses;

3) „eksportija“ – füüsiline või juriidiline isik või liidus elu- või asukohta omav seltsing, kes esitab ekspordilitsentsi taotluse või kelle nimel nimetatud taotlus esitatakse, st isik või seltsing, kellel on taotluse aktsepteerimise ajal leping asjaomase kolmanda riigi kaubasaajaga ning kellel on vajalik otsustusõigus kauba liidu tolliterritooriumilt välja saatmiseks. Kui nimetatud lepingut ei ole sõlmitud või kui lepingupool ei tegutse iseenda nimel, on eksportija isik, üksus või asutus, kellel on nõutav volitus teha otsus kauba saatmise kohta väljapoole liidu tolliterritooriumi. Kui kauba käsutusõigus kuulub ekspordilepingu kohaselt väljaspool liitu asuvale isikule, üksusele või asutusele, on eksportijaks liidus elu- või asukohta omav lepingupool.

Artikkel 4

Liikmesriigi luba artiklis 2 osutatud kaupade ekspordiks nõuab põhjalikult kontrollitud lõppkasutaja sertifikaati või asjakohaseid dokumente, mille lõppkasutaja on enne nimetatud loa saamist allkirjastanud.

Artikkel 5

1. Liikmesriigid nõuavad identifitseerimistunnuste järgmiste oluliste elementide lisamist artiklis 4 osutatud lõppkasutaja sertifikaadile:

a) eksportija andmed (sealhulgas nimi, aadress, ärinimi ja olemasolu korral ettevõtte registreerimisnumber);

b) lõppkasutaja andmed (sealhulgas nimi, aadress, ärinimi ja olemasolu korral ettevõtte registreerimisnumber). Kui kaup eksporditakse eraettevõttele, kes müüb selle edasi kohalikul turul, käsitatakse seda ettevõtet käesoleva otsuse kohaldamisel lõppkasutajana. See ei takista liikmesriikidel hinnata eksporti edasimüüjatele puudutavaid litsentsitaotlusi erinevalt litsentsitaotlustest, mis puudutavad eksporti lõppkasutajatele;

c) lõplik sihtriik;

d) kauba kirjeldus, sealhulgas olemasolu korral lepingu number või tellimuse numbrile;

e) ekspordiks mõeldud kauba kogus või väärtus, kui see on asjakohane;

f) lõppkasutaja allkiri, nimi ja ametinimetus ning kui asjaomane liikmesriik seda vajalikuks peab, siis lõppsihtriigi pädeva valitsusasutuse nimi;

g) vajaduse korral asjaomaste valitsusasutuste tõend kooskõlas riikliku tavaga (sealhulgas kuupäev, luba andva ametiisiku nimi, ametinimetus ja originaalallkiri);

h) lõppkasutaja sertifikaadi väljaandmise kuupäev;

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

i) lõppkasutaja sertifikaadiga seotud kordumatu identifitseerimisnumber või lepingu number, kui see on asjakohane;

j) märge kaupade kavandatava lõppkasutuse kohta;

k) asjaomase vahendaja andmed (sealhulgas nimi, aadress, ärinimi ja olemasolu korral ettevõtte registreerimisnumber), kui see on asjakohane.

2. Liikmesriigid nõuavad, et lõppkasutaja kinnitaks lõppkasutaja sertifikaadi allkirjastamise teel järgmiste oluliste kohustuste võtmist seoses lõppkasutaja sertifikaadiga hõlmatud kaupade lisamisega artiklis 4 osutatud sertifikaadile:

a) kaupa ei kasutata muul otstarbel kui deklareeritud otstarbel ning

b) kauba reeksport:

   i) väljapoole importivat riiki või kauba valduse üleandmine importivas riigis on keelatud või

   ii) piirdub lõppkasutaja sertifikaadil märgitud riikide loeteluga või kauba valduse üleandmine importivas riigis toimub üksnes lõppkasutaja sertifikaadil esitatud loetellu või kategooriasse kuuluvatele üksustele või

   iii) väljapoole importivat riiki või kauba valduse üleandmine importivas riigis peab toimuma eksportiva liikmesriigi ametiasutuste eelneval kirjalikul nõusolekul. Liikmesriigid otsustada anda sellise kirjaliku nõusoleku andmise õiguse üle importiva riigi pädevatele asutustele.

Artikkel 6

Liikmesriigid võivad nõuda järgmiste valikuliste elementide lisamist artiklis 4 osutatud lõppkasutaja sertifikaadile:

a) lõppkasutaja kohustus teavitada eksportivat liikmesriiki lõppkasutaja sertifikaadiga hõlmatud kaupade kadumisest või vargusest;

b) lõppkasutaja kohustus kinnitada lõppkasutaja sertifikaadiga hõlmatud kaupade kättesaamist, teatades muu hulgas kauba täpse koguse;

c) lõppkasutaja kohustus võimaldada eksportiva liikmesriigi esindajatel eksporditud kaupu pärast saatmist kohapeal kontrollida, kaasa arvatud kontrollkäikude üksikasjalik kord;

d) lõppkasutaja kinnitused, mis tõendavad tema suutlikkust relvi ja laskemoona ohutult ja turvaliselt hallata, sealhulgas tema suutlikkust hallata ohutult ja turvaliselt ladusid, kus kaupu ladustatakse;

e) lõppkasutaja kohustus kõrvaldada kasutusest sõjavarustuse ülejääk, sealhulgas:

   i) „uus vana vastu“: kohustus hävitada vanad kaubad, mis asendatakse imporditud kaupadega ja/või

   ii) „hävitamine pärast relvade kasutusest kõrvaldamist“: kohustus hävitada imporditud kaubad pärast nende kasutusest kõrvaldamist.

Artikkel 7

Liikmesriigid säilitavad andmed artiklis 4 osutatud lõppkasutajatele välja antud sertifikaatide kohta kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavaga.

Artikkel 8

Kui seda peetakse vajalikuks, kontrollivad liikmesriigid lõppkasutaja sertifikaadil oleva allkirja ehtsust ja vajaduse korral allakirjutanu pädevust võtta lõppkasutaja nimel kohustusi. Kui lõppkasutaja sertifikaadi ehtsuse suhtes tekib kahtlusi, võivad liikmesriigid seda kontrollida mis tahes viisil vastavalt siseriiklikele tavadele. Kui lõppkasutaja sertifikaadi ehtsust ei ole võimalik kontrollida, siis liikmesriik litsentsi välja ei anna.

Artikkel 9

Kui liikmesriik tuvastab lõppkasutaja sertifikaadiga seotud pettuse, selle võltsimise või rikkumise, jagab ta seda teavet teiste liikmesriikidega COARMi veebipõhise süsteemi kaudu, võttes arvesse asjakohaseid riiklikke kaalutlusi.

Artikkel 10

Liikmesriigid jagavad COARMi veebipõhise süsteemi kaudu teiste liikmesriikidega oma lõppkasutaja sertifikaadi vormide näidiseid, kui need on olemas.

Artikkel 11

Käesolev otsus jõustub 31. detsembril 2021.

Brüssel, 15. jaanuar 2021

Nõukogu nimel
eesistuja
A. P. ZACARIAS

LISA

Käesolevat otsust kohaldatakse järgmiste sõjavarustuse kategooriate suhtes, kui need kategooriad kuuluvad sõjaliste kaupade ühise Euroopa Liidu nimekirja kategooriatesse ML1, ML2, ML3 ja ML4.

Järgmised kategooriad ei piira väike- ja kergrelvade mõiste määratluse rahvusvaheliselt kokku leppimist edaspidi ning neid võidakse täiendavalt selgitada ja neid võidakse sellist tulevast rahvusvaheliselt kokku lepitud väike- ja kergrelvade mõiste määratlust arvestades muuta.

Sõjavarustuse kategooriad, mille suhtes kohaldatakse käesolevat otsust:

a) väikerelvad:
   — ründevintpüssid;
   — spetsiaalselt sõjaliseks kasutuseks loodud poolautomaatsed vintpüssid ja karabiinid;
   — spetsiaalselt sõjaliseks kasutuseks loodud revolvrid ja automaatpüstolid;
   — kergkuulipildujad;
   — püstolkuulipildujad, sealhulgas automaattulirelvad;
b) kergrelvad:
   — raskekuulipildujad;
   — suurtükid, haubitsad ja mortiirid, mille kaliiber on alla 100 mm;
   — granaadiheitjad;
   — tagasilöögita relvad;
   — ühemehe- või meeskonna kaasaskantavad õlaltlastavad raketid ja muud laskekehasid tulistavad tankitõrjevahendid ja õhukaitsesüsteemid, sealhulgas MANPADSid;
c) osad, mis on spetsiaalselt loodud punktides a ja b loetletud varustuse jaoks;
d) tarvikud (nt öösihikud, helisummutid jne), mis on spetsiaalselt loodud punktides a ja b loetletud varustuse jaoks;
e) punktides a ja b loetletud varustuse kasutamiseks loodud laskemoon.